Raadsvoorstel
Openbaar

Nijmegen

Onderwerp
Begrotingswijziging Brede SPUK middelen voor een gezond en actief leven (GALA)

Opsteller	Kristine Mourits	**Collegebesluit**	18 april 2023
Programma	Cultuur en Cultureel erfgoed Sport Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	**Behandeldatum Raad**	7 juni 2023
		Status	Openbaar
Portefeuillehouder	J.T.J.L.A. Broeren, C.M.H. Daemen, N.P. Vergunst en G. Visser		

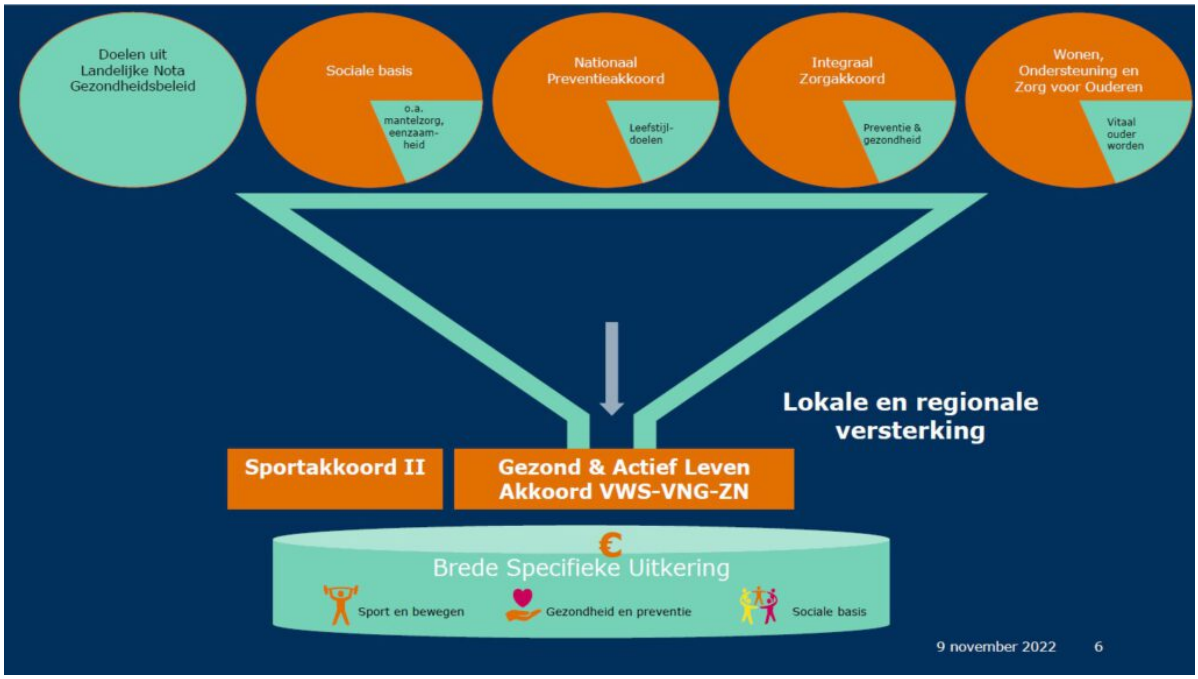
Samenvatting
Voor de uitvoering van de afspraken in het Gezond Actief Leven Akkoord en het landelijk Sportakkoord II op lokaal en regionaal niveau, zijn via een Brede SPUK-regeling middelen beschikbaar gesteld. Via dit voorstel worden deze middelen met een begrotingswijziging opgenomen in de programma's Sport en Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg. De uitvoering vraagt om een herijking van het Nijmeegse Sportakkoord, het opstellen van een integraal Gezond Actief Leven Akkoord, het maken van regionale afspraken tussen gemeenten en zorgverzekeraars over een aantal ketenaanpakken en uitvoering Integraal Zorg Akkoord. Over de verdere uitwerking hiervan wordt de raad op een later tijdstip geïnformeerd.

Voorstel
1. Begrotingswijziging BW-01877 vast te stellen, waarmee de opgenomen middelen voor Nijmegen in de landelijke regeling "specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026" worden opgenomen in de begroting 2023-2026. Deze beschikbare Brede SPUK-middelen zijn bestemd voor de uitvoering van het Gezond Actief Leven Akkoord en het Sportakkoord II en zijn door ons aangevraagd.

Aanleiding
In februari 2023 is het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) afgesloten tussen ministerie van VWS, gemeenten, GGD-GHOR en zorgverzekeraars. Samen met het eerder afgesloten Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Sportakkoord II willen partijen samen bouwen aan een gerichte lokale en regionale aanpak op preventie, sport, bewegen, cultuurparticipatie, gezondheid en sociale basis. Doel van de akkoorden is steviger in te zetten op het bereiken van een gezondere samenleving onder andere door het doorbreken van schotten, domein overstijgende samenwerking en meer samenhang te creëren in de aanpak.

Een brede specifieke uitkering (SPUK) is gekoppeld aan het GALA. Hierin heeft het Rijk reeds beschikbare middelen plus (tijdelijk) extra middelen gebundeld in één brede specifieke uitkering. We hebben aangegeven dat we op 15 verschillende onderdelen de beschikbare middelen willen ontvangen en aan de slag willen gaan met de uitvoering van de afspraken in het GALA / Sportakkoord II. Een deel van de beschikbare middelen zijn reeds bestaande middelen die de gemeente al ontving.
Ook in het Integraal Zorgakkoord zijn afspraken gemaakt over preventie. De SPUK-regeling en de financiering uit het IZA-akkoord vullen elkaar aan.

Met dit raadsvoorstel zorgen we ervoor dat de aangevraagde middelen opgenomen worden in de gemeentebegroting en geven wij informatie over het proces rondom uitvoering GALA, Sportakkoord en IZA.

Beoogde impact

Door uitvoering te geven aan de afspraken die gemaakt zijn op landelijke niveau in het Gezond Actief Leven Akkoord, Sportakkoord II en IZA en daarvoor de middelen van de Brede SPUK middelen in te zetten, dragen wij bij aan de centrale doelstelling van de akkoorden: een gezonde generatie in 2040 en de gemeenschappelijke doelen op de onderwerpen:

- Terugdringen gezondheidsachterstanden (waaronder kansrijke start)
- Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten
- Versterken van de toeleiding en begeleiding naar sport-, beweeg-, en cultuuraanbod
- Het versterken van (de verbinding met) de sociale basis
- Een gezonde leefstijl
- Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid
- Vitaal ouder worden
- Domein overstijgende inzet vanuit een regionale preventie-infrastructuur

De inzet en uitvoering sluiten aan bij de vastgestelde beleidskaders Gezondheidsagenda 2021-2024 Samenwerken aan gezondheid, Sport- en beweeg nota 2022: “Een Nimweegs hert veur sport en bewegen!”, en de kadernota “Samen werken, samen sterk”.
De uitvoering draagt bij aan de volgende ambities van de stadsbegroting.

- Ambitie: We hebben wijken met een vitaal & gezond leefklimaat waar inwoners zich thuis voelen en mee kunnen doen.

- Ambitie: We zorgen dat inwoners eigen regie kunnen voeren over hun leven, gezin en gezondheid en actief deel kunnen nemen aan de maatschappij. Men heeft respect voor elkaar en ondersteunt elkaar.
- Ambitie: We zijn een aantrekkelijke stad met een bereikbaar en hoogwaardig cultureel aanbod en hebben een cultureel klimaat gericht op vernieuwing en innovatie
- Ambitie: We maken een leven lang sporten en bewegen mogelijk voor alle inwoners met goede, toegankelijke sportaccommodaties en een beweegvriendelijke openbare ruimte
- Ambitie: We stimuleren en motiveren blijvend te bewegen en te sporten
- Ambitie: We zijn een klimaatbestendige stad waar de overlast van hitte, droogte en water tot een minimum wordt beperkt en de biodiversiteit wordt bevorderd
- Ambitie: We hebben een groene, gezonde en vitale omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren.

Argumenten

1.1 De ambities en doelen van het GALA en Sportakkoord II sluiten aan bij de doelen die we hebben gesteld binnen de Gezondheidsagenda, de Sport- en beweegnota én bij het versterken van de sociale basis.

1.2 Met de aangevraagde Brede SPUK middelen kunnen we ons beleid continueren en op onderdelen (tijdelijk) versterken.

Met de Brede SPUK regeling heeft het Rijk verschillende bestaande geldstromen op het gebied van gezondheid, sport, sociaal en cultuur bij elkaar gebracht in één regeling. In de nieuwe regeling zitten reeds bestaande middelen van de uitvoeringsmiddelen Sportakkoord, voor de Brede Regeling Combinatie functionarissen en Gezond in de stad middelen. Daarnaast zijn er op enkele onderdelen extra (soms vooralsnog tijdelijk) middelen gekomen. Door het aanvragen van de middelen voor een onderdeel bindt de gemeente zich aan de afspraken die op dit onderdeel gemaakt zijn in het GALA, Sportakkoord en IZA. Hiermee gaat de gemeente een inspanningsverplichting aan om invulling te geven aan deze afspraken op lokaal en regionaal niveau. De hoogte van de middelen per onderdeel zijn door het Rijk bepaald.
De opzet en invulling van de Brede SPUK regeling maakt dat de vrije ruimte voor invulling en besteding van deze middelen voor de gemeente beperkt is. In het nog op te stellen GALA plan zullen we verder ingaan op hoe de middelen worden besteed.

<u>Continueren van bestaande inzet</u>
Met de middelen van de Brede SPUK regeling continueren we de inzet van de buurtsportcoaches en de combinatiefuncties cultuur.
We continueren de activiteiten die vanuit de Gezond in de stad middelen zijn gestart en bijdrage aan de onderdelen gezondheidsachterstanden, mentale gezondheid en versterken sociale basis. Het gaat dan om gezondheidsvaardigheden, stoppen met roken, mentale gezondheid en Van Tuin Tot Bord.
De middelen voor het onderdeel Sportakkoord worden zoals afgesproken in het Nijmeegs sportakkoord, via de stuurgroep van het Nijmeegs Sportakkoord, beschikbaar gesteld voor partners van het Nijmeegs Sportakkoord. Uitvoeringsgelden moeten aansluiten bij de thema's uit het sportakkoord én zijn bedoeld voor nieuwe, aanvullende of verbredende activiteiten.

Structureel extra middelen
Voor de onderdelen Kansrijke Start, Valpreventie en Mantelzorg is er structureel budget beschikbaar gekomen. Met de middelen voor Kansrijke Start kunnen we de reeds ingezette interventies (Nu niet zwanger, Voorzorg) continueren.
De middelen voor het onderdeel Valpreventie worden ingezet voor het opzetten van een ketenaanpak valpreventie in samenwerking en afstemming met zorgverzekeraar, regiogemeente en zorg en welzijnspartijen.
Voor het onderdeel Mantelzorg financieren we de huidige inzet en kijken we met behulp van de evaluatie van het mantelzorgbeleid waar mogelijk nog extra inzet op nodig is.

Tijdelijke extra middelen
Op de onderdelen Mentale gezondheid, Aanpak overgewicht, Leefomgeving, opgroeien in een kansrijke omgeving en vroegsignalering alcohol gebruik, Versterken sociale basis, Eenzaamheid, Welzijn op recept, Versterken kennis en advies en Coördinatiekosten regionale aanpak preventie zijn voorlopig tijdelijke middelen beschikbaar tot en met 2025 en in het geval van versterken sociale basis tot en met 2026. In het GALA plan nemen we op hoe we deze middelen tijdelijk en zo effectief mogelijk kunnen inzetten om de inzet op de onderdelen te kunnen versterken. De afspraak is gemaakt dat het Rijk, VNG en Zorgverzekeraars na de midterm review in 2024 gesprekken starten over financiering op deze onderdelen na 2025/2026.

1.3 *Met de aanvraag van de Brede SPUK middelen hoort ook de verplichting om te komen tot een GALA plan, een herijking van het sportakkoord en regiobeeld en regioplan op te stellen.*
In het GALA, Sportakkoord en IZA staan afspraken op inhoud die op lokaal en regionaal niveau moeten worden uitgewerkt. De totstandkoming van deze plannen kent elk een ander proces en andere samenstelling van partners.

GALA-plan
Op 30 september zal de gemeente een integraal samenhang GALA plan moeten inleveren. In dit GALA-plan moet worden aangegeven op welke wijze samenhang en synergie tussen de verschillende hoofdthema's en onderdelen van het GALA wordt nagestreefd, welke doelen en resultaten worden nagestreefd die zijn opgenomen in het GALA en het Hoofdlijnen Sportakkoord II. Tevens moet er verbinding zijn met het bestaande lokaal preventie akkoord (Groen, gezond en in beweging in Nijmegen) en het Sportakkoord en hoe er samenwerking is met alle relevante partijen in de stad en regio.

Herijking Nijmeegs Sportakkoord
In december 2022 is het Sportakkoord II 'sport versterkt' op landelijk niveau ondertekend door vier strategische partners: ministerie van VWS, NOC*NSF, VNG/VSG en POS. Er wordt voortgebouwd op de ervaringen die zijn opgedaan met Sportakkoord I. Dit betekent dan ook dat de inhoud van het Sportakkoord niet wijzigt, maar dat er een aanscherping plaatsvindt op ambities en doelen. De herijking van het Sportakkoord vindt plaats onder leiding van de stuurgroep van

het Sportakkoord, waarbij wij als gemeente betrokken partner zijn. Het herijkt sportakkoord moet uiterlijk 30 juni 2023 worden ingediend.

Regiobeeld en regioplan
Samen met zorgpartijen, welzijn, patiëntenorganisaties en wordt op de schaal van de zorgkantoorregio (Rijk van Nijmegen) een regiobeeld opgesteld. Hierin wordt in kaart gebracht wat de feitelijke gezondheids- en zorgsituatie in de regio is. De toenemende druk op de toegankelijkheid van zorg is hierbij het grootste punt van aandacht. Op basis van het regiobeeld wordt door de betrokken partijen een regioplan opgesteld. In dit plan wordt inzichtelijk wat de prioritaire regio-opgaven zijn. Ook bevat dit plan afspraken over hoe partijen deze regio-opgaven gaan aanpakken en wie daarbij betrokken zijn. Het Regiobeeld moet in juni 2023 klaar zijn en het Regioplan moet eind 2023 af zijn. Voor de uitvoering van dit regioplan kunnen gemeenten gezamenlijk extra IZA-middelen aanvragen.

Kanttekeningen

1.1 Niet bestede middelen van de Brede SPUK middelen gaan terug naar het Rijk. Alleen het eerste jaar (2023) mag 20% van het totale budget worden overgeheveld naar het volgend jaar. Vanaf 2024 moeten alle middelen in hetzelfde jaar worden besteed.

1.2 Een eerste analyse laat zien, dat op onderdelen Terugdringen gezondheids-achterstanden, Mentale gezondheid, Aanpak Overgewicht, opgroeien in een kansrijke omgeving en vroegsignalering alcohol gebruik het budget te beperkt is om volledig invulling te geven aan de afspraken in het GALA. Met de huidige beschikbare middelen in de begroting en de tijdelijke extra middelen van SPUK zullen we alsnog keuze moeten maken in wat we wel en niet kunnen doen.

1.3 Een deel van de middelen is vooralsnog tijdelijk, dit maakt dat er geen structurele afspraken gemaakt kunnen voor de onderwerpen Mentale gezondheid, Aanpak overgewicht, Leefomgeving, Opgroeien in een kansrijke omgeving en vroegsignalering alcohol, Versterken sociale basis, Eenzaamheid, Welzijn op recept, Versterken kennis/advies GGD, coördinatie regionale aanpak preventie.

Financiën

Op 8-2-2023 is in de Staatscourant de Regeling Specifieke Uitkering “Sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026” gepubliceerd. Hierin staan o.a. per onderdeel de beschikbare bedragen voor de gemeente Nijmegen. Nijmegen heeft inmiddels voor alle 15 onderdelen een bijdrage aangevraagd. Gezien het feit dat de exacte bedragen voor Nijmegen al vastliggen en het wachten op de formele beschikking vertraging in besteding van de middelen oplevert, willen we op basis van deze aankondiging de middelen per onderdeel in onze begroting opnemen. Daarvoor ligt BW-01877 nu ter besluit voor.

Voor de besteding van de middelen zullen indien nodig aparte voorstellen ter besluitvorming worden voorgelegd aan het college. Het is mogelijk om tussen onderdelen met middelen te schuiven tot 15% van het totaal budget, echter gezien kanttekening 1.2 zijn de mogelijkheden in de praktijk beperkt. Hierdoor en in verband met de breedte van de SPUK-regeling is nog niet voor 100% van de middelen aan te geven in welk programma de uitgaven landen. Mocht een (deel) van de middelen worden uitgegeven bij een ander programma, dan zullen we dit corrigeren met een technische aanpassing.

Per onderdeel gelden specifieke bestedingsvoorwaarden. Het gaat om SPUK middelen, wat inhoudt dat deze na afloop van de periode verantwoord moeten worden en niet uitgegeven middelen terugvloeien naar het Rijk.

Programma	productgroep		2023	2024	2025	2026
		SPORT EN BEWEGEN				
SPORT	5.1 Sportbeleid en activering	1. Sportakkoord	126.204	126.202	126.202	97.035
SPORT	5.1 Sportbeleid en activering	2. BRC	868.866	868.851	868.851	839.357
			995.070	995.053	995.053	936.392
		GEZONDHEID				
WWZ	7.1 Volksgezondheid	3. Terugdringen Gezondheidsachterstanden	194.160	194.157	194.157	194.071
WWZ	7.1 Volksgezondheid	4. Kansrijke Start	145.620	155.325	155.325	194.071
WWZ	7.1 Volksgezondheid	5. Mentale Gezondheid	67.956	48.539	48.539	-
WWZ	7.1 Volksgezondheid	6. Aanpak overgewicht	169.890	169.887	169.887	-
WWZ	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	7. Valpreventie	499.962	461.122	461.122	475.474
WWZ	7.1 Volksgezondheid	8. Leefomgeving	97.080	97.078	97.078	-
WWZ	7.1 Volksgezondheid	9. Opgroeien in Kansrijke Omgeving & Vroegsign. Alcoholproblematiek	24.270	24.270	24.270	-
			1.198.939	1.150.378	1.150.378	863.616
		SOCIALE BASIS				
WWZ	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	10. Versterken sociale basis (stopt in 2027)	354.342	349.482	349.482	261.996
WWZ	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	11. Mantelzorg	97.080	97.078	97.078	87.332
WWZ	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	12. Eén tegen Eenzaamheid	97.080	97.078	77.663	-
WWZ	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	13. Welzijn op Recept (stopt in 2027)	53.394	92.224	111.640	130.998
			601.897	635.862	635.863	480.326
		ALGEMEEN THEMA OVERALL				
WWZ	7.1 Volksgezondheid	14. Versterken Kennis- en adviesfunctie GGD	24.270	24.270	24.270	-
WWZ	7.1 Volksgezondheid	15. Coördinatiekosten regionale aanpak preventie	86.401	70.867	70.867	-
			110.671	95.137	95.137	-
		Totale bijdrage brede Spuk	**2.906.577**	**2.876.430**	**2.876.431**	**2.280.334**

Vervolg

Voor behandeling van dit raadsvoorstel zal een technische toelichting worden verzorgd over inhoud en proces rondom het GALA, Sportakkoord en IZA.

Komende maanden wordt er gewerkt aan het opstellen van het GALA plan, waarbij de huidige gemeentelijke beleidskaders als uitganspunt worden genomen. Vanuit deze kaders zal een concept GALA-plan worden besproken met voor de uitvoering van de onderdelen relevante partners in de stad.
De stuurgroep Nijmeegs Sportakkoord zal samen met partners (waaronder de gemeente) de aanscherping van het Sportakkoord II verwerken in een herijkt Nijmeegs Sportakkoord.
Samen met de regiogemeenten en de zorgverzekeraars wordt er gewerkt aan een regiobeeld, welke in juni moet zijn afgerond. Dit is de basis voor het maken van het regioplan. Het regioplan moet eind 2023 af zijn.
De raad zal in oktober door middel van een raadsinformatiebrief worden geïnformeerd over het opgesteld GALA-plan, het herijkte Nijmeegse Sportakkoord en het opgestelde regiobeeld.

Bijlagen

1. Gezond Actief Leven Akkoord
2. Landelijk Sportakkoord II
3. Integraal Zorg Akkoord
4. Begrotingswijziging BW-01877
5. Financiële bijsluiter begrotingswijziging BW-01877